

Коротка інформація про ВІЛ/ СНІД

Однією з найнебезпечніших хвороб світу є епідемія ВІЛ/СНІДу. У 1988 році Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оголосила день **1 грудня Всесвітнім днем боротьби зі СНІДом**. Це пов'язано з тим, що синдром набутого імунodefіциту (СНІД) придбав масштаби пандемії. В даний час понад 41 мільйон людей живуть, будучи інфіковані ВІЛ/СНІДом. Найбільше від розповсюдження цього небезпечного захворювання в Європейському Союзі і країнах, що межують з ним, страждає молодь.

В усьому світі в цей день говорять про СНІД, про те, яку загрозу існуванню людству несе глобальна епідемія.

Що означають терміни ВІЛ та СНІД?

ВІЛ - це вірус імунodefіциту людини. Потрапляючи в організм людини, він викликає смертельне інфекційне захворювання, назване прийнятим у міжнародній практиці терміном "ВІЛ-інфекція". Хвороба протікає довго, має кілька стадій, останню з яких з різноманітними клінічними проявами позначають терміном "синдром набутого імунodefіциту" (СНІД). Термін "синдром" позначає сукупність симптомів хвороби. Тому що в кожному випадку ВІЛ/СНІДу відзначалася глибока поразка імунної системи, а саме її недостатність, у назву включили визначення "імунний дефіцит".

Перші випадки СНІДу були зареєстровані в 1981 р. у США. Вважають, що в країну його заніс стюард авіакомпанії "Ейр-Канада" Гаэтан Дюга, що робила рейси в Нью-Йорк, Лос-Анджелес і інші американські міста. Він був активним гомосексуалістом, зустрічався зі своїми партнерами в пабах, клубах і саунах. Розслідування, що провели американські лікарі, показало, що він заразив 40 з перших 250 жертв СНІДу в США. М.Дюга назвали "нульовим" пацієнтом. Він вмер у 1984 р. у віці 32 років від саркоми Капоши.

Хвороба, почавши з декількох випадків у середовищі гомосексуалістів та наркоманів, уже через рік була зареєстрована в 16 країнах у 711 осіб, через 5 років - у 113 країнах у 72 504 осіб. За даними ВООЗ, в період 30 років тривалості епідемії СНІДу, 30 млн. людей померло, 34 млн. людей, які живуть з ВІЛ, 50% відсоткова частка жінок і дівчат серед людей, які живуть з ВІЛ.

6,6млн. (50% від потреби), ця кількість людей, які проходять лікування від ВІЛ-інфекції, 7400 людей, які інфікуються ВІЛ за день.

За даними ООН, поширення епідемії СНІДу в світі в цілому сповільнилося. За останні 5 років кількість виявлених випадків зараження ВІЛ/СНІД скоротилась на 20%. Натомість в Україні серед країн Східної

Європи і Центральної Азії ступінь поширеності ВІЛ/СНІД найвищий, серед дорослого населення він складає 1,1%. Щодня в Україні реєструється 87 випадків захворювання ВІЛ-інфекцією. Також в Україні зростає кількість ВІЛ-інфікованих жінок.

За останніми даними міжнародних організацій, в Україні живуть понад 360 000 ВІЛ-позитивних людей. 92 000 з них потребують лікування.

Традиційно 1 грудня весь світ відзначає Всесвітній день боротьби проти СНІДу. Метою цього дня є підвищення глобальної поінформованості про ВІЛ/СНІД і демонстрація міжнародної солідарності перед обличчям пандемії.

Де можна обстежитись на ВІЛ, коли і як?

На ВІЛ можна обстежитись в спеціалізованих медичних закладах, передусім в обласному Центрі профілактики та боротьби зі СНІД в обласних наркологічному та шкірвендиспансерах а також в будь якому медичному закладі області в робочі дні і години, всі обстеження на ВІЛ безкоштовні.

Шляхи зараження

Зараження відбувається, коли вірус з організму ВІЛ-інфікованого разом з кров'ю, спермою чи виділенням піхви, або з грудним молоком матері потрапляє в кров здорової людини чи дитини.

Вірус передається:

- при статевих стосунках з ВІЛ-інфікованою особою, коли через слизову оболонку статевих органів (піхви, члена), прямої кишки чи ротової порожнини вірус проникає в організм статевого партнера;
- через кров, насамперед через спільні шприци та голки при внутрішньовенному введенні наркотичних речовин, а також забруднений кров'ю, нестерильний медичний інструмент;
- дитині від ВІЛ-інфікованої матері - інфікування відбувається під час вагітності, пологів чи годуванні грудним молоком.

Підступність ВІЛ-інфекції у тому, що після зараження людина може довгий час не відчувати ознак хвороби, вважати себе здоровою і водночас заражати інших - насамперед своїх сексуальних партнерів та партнерів по голці. Період безсимптомного носійства може тривати 8 - 10 і більше років, після чого розвивається СНІД.

Збудник СНІДу найчастіше вражає:

- ін'єкційних споживачів наркотичних речовин, що користуються спільними шприцами, голками, при фасуванні наркотику та введенні його ін'єкційним шляхом;
- сексуальних партнерів ВІЛ-інфікованих, що не застосовують засоби індивідуального захисту - презервативи. Особливо небезпечний щодо ризику зараження анальний секс: слизова оболонка прямої кишки надзвичайно чутлива до пошкоджень, через які вірус проникає в кров. Дещо менш ризикованим є оральний секс, хоча віруси зі сперми можуть проникати в організм і через поранену оболонку ротової порожнини.

Ризик зараження зростає при наявності у партнерів венеричних хвороб, оскільки в уражених місцях статевих органів скупчується велика кількість інфікованих ВІЛ лімфоцитів. Доведено, що жінки в 3 рази частіше заражаються при статевому акті від інфікованих чоловіків, ніж чоловіки від інфікованих жінок.

У випадку вагітності ВІЛ-інфікованої жінки ризик народження інфікованої дитини в значній мірі залежить від стану здоров'я вагітної, кількості вірусу в її крові, симптомів хвороби, особливо ураження шийки матки та піхви, тривалості пологів, числа попередніх вагітностей. Наукові дослідження свідчать про те, що плід може бути інфікованим уже на 8 - 12 тижні вагітності, проте у більшості випадків зараження немовлят відбувається в момент пологів.

Не виключена можливість ураження ВІЛ при порушенні правил гігієни при голінні, манікюрі, татуюванні та деяких інших косметичних процедурах, а також при медичних маніпуляціях, які супроводжуються пошкодженням цілісності шкіри чи слизових оболонок з використанням нестерильних інструментів. Правильна і своєчасна обробка косметичного приладдя та стерилізація медичного інструментарію (чи використання одноразового) забезпечують безпеку їх застосування.

ВІЛ не передається:

Хоча ВІЛ вражає весь організм, до цього часу не доведена можливість інфікування через **піт, сечу, слюзи, слину**, оскільки кількість вірусних частинок в цих рідинах надзвичайно мала для зараження. Хвороба не передається **побутовим шляхом: через повітря при чханні, кашлі, при спільному проживанні, роботі в одному приміщенні, користуванні посудом**. Не треба боятись подати руку чи обійняти інфіковану і хвору людину, **не страшні також дружні поцілунки**, якщо на губах відсутні виразки чи тріщинки. Безпечним щодо зараження ВІЛ є спільне відвідання місць

громадського користування - лазні, сауни, басейну, туалету. СШДом не можна заразитись в громадському транспорті.

Передача ВІЛ через укуси комарів чи інших комах не доведена, бо коли комар жалить людину, він впорскує свою слину, де вірусу практично немає. В організмі комахи вірус розмножуватись не здатний.

Перші симптоми хвороби спостерігаються в середньому через 1,5-3 місяці після інфікування. Це так звана гостра стадія ВІЛ-інфекції, і вона спостерігається не у всіх інфікованих. Для гострої стадії характерна тривала лихоманка, схуднення, нічне пспітніння, збільшення лімфатичних вузлів. Продовжується недуга 2-3 тижні, і людина нібито одужує, проте вірус залишається в організмі і може інфікувати інших.

Період безсимптомного вірусоносійства триває від кількох місяців до багатьох років (8 і більше). Протягом всього цього часу ВІЛ-інфікована особа відчувається здоровою. Проте врешті вірус долає імунний захист і знижує опірність організму. Як наслідок, розвивається СНІД, який проявляється інфекційними хворобами, найчастіше це тривалі запалення легень (пневмонії), туберкульоз, вірусні хвороби (оперізуючий лишай, герпес, цитомегаловірусна інфекція), у деяких хворих розвиваються пухлини чи ураження нервової системи.

Хоча ефективних ліків від СНІДу ще немає, проте розроблено так звані антиретровірусні препарати, які впливають на рівень вірусу в крові, знижують його і цим значно подовжують життя ВІЛ-інфікованих, зменшують число смертей від цієї хвороби. Висока вартість таких препаратів поки що робить їх малодоступними більшості інфікованих людей. Найкращим і найдешевшим засобом запобігання зараженню ВІЛ залишаються профілактичні засоби, дотримання та застосування яких дозволить виключити зі свого життя ризиковані миттєвості.

На сьогодні ВІЛ-інфекція не має радикальних засобів лікування, тому головною зброєю в боротьбі з поширенням вірусу є попередження нових випадків інфікування. У зв'язку з цим, необхідно:

- приймати правильні щодо свого здоров'я рішення, намагатися протистояти таким факторам ризику, як потреба експериментувати, самоутверджуватись під тиском з боку однолітків та наркодільців;
- уникати випадкових статевих контактів, бо чим більше сексуальних партнерів, тим вищим є ризик інфікування. Застосування презервативів значно знижує можливість інфікування партнера не тільки ВІЛ, але й збудниками венеричних захворювань, вірусних гепатитів. Купуючи презервативи, слід звертати увагу на строки їхньої реалізації та наявність

спеціальної змазки, що засвідчує напис в анотації - проти інфекційних хвороб (infections diseases prevention) чи АНТИСНІД. Рекомендується вживати латексні презервативи;

- сексуальні стосунки з особами, що вживають наркотики, здебільшого неконтрольовані і вже тому небезпечні. За даними статистики 30 - 50 % осіб, що вживають наркотики ін'єкційним шляхом, інфіковані ВІЛ отож, вірогідність інфікування надзвичайно висока;
- пам'ятати, що венеричні хвороби сприяють поширенню ВІЛ, а тому їх потрібно терміново лікувати;
- не застосовувати вже використані, брудні шприци та голки при введенні наркотиків. Для кожної ін'єкції слід використовувати одноразовий стерильний шприц та голку, а якщо це неможливо, то кип'ятити шприци багаторазового вживання чи промивати їх дезрозчином;
- важливо знати, що вагітні ВІЛ-інфіковані жінки можуть запобігти народженню хворої на ВІЛ-інфекцію дитини, якщо вони якнайраніше звернуться в жіночу консультацію, для проведення профілактичного лікування.

У більшості людей після зараження ВІЛ не спостерігається жодних симптомів. Іноді через кілька днів після інфікування з'являються симптоми, що нагадують грип: збільшення лімфовузлів, лихоманка, втрата 10% ваги тіла впродовж двох місяців, слабкість. Проте ці симптоми за кілька тижнів минають самі по собі. Безсимптомний етап розвитку хвороби може тривати до 10 років.

Діагностика СНІДу

Оскільки ранній період ВІЛ-інфекції часто є безсимптомним, лікарі та інший медичний персонал можуть виявити його лише за допомогою дослідження крові пацієнта на наявність у ній антитіл (протеїнів, за допомогою яких організм бореться з хворобою) до компонентів ВІЛ. Кількість антитіл у крові піднімається до рівня, який вдається зареєструвати за допомогою наявних сьогодні методів дослідження, приблизно за 1 — 3 місяці після зараження, а до рівня, здатного давати позитивний результат в обстеженнях за допомогою стандартних тестових систем, лише за 6 місяців. Людей, що мають контакт з вірусом, потрібно обстежувати на наявність ВІЛ-інфекції, як тільки пройде час, необхідний для нагромадження в крові протівірусних антитіл. Завдяки ранній діагностиці вони можуть отримати адекватне лікування у період, коли їхня імунна система найбільше спроможна боротися з ВІЛ, і таким чином запобігти розвитку деяких опортуністичних інфекцій (див. розділ «Лікування»). Крім того, своєчасне виявлення інфекції спонукає пацієнтів

утримуватися від вчинків, які могли б стати причиною зараження інших осіб. Для діагностики ВІЛ-інфікування лікарі користуються тестовими наборами двох типів: ELISA та Western Blot. Якщо ймовірність наявності інфекції в організмі велика, а обидва тести дають негативний результат, лікарі можуть вдатися до пошуків у крові власне вірусу або порадити пацієнтові повторно пройти тести пізніше, коли існуватиме вища вірогідність накопичення необхідної кількості антитіл у крові. Діти, що народжуються від ВІЛ-інфікованих матерів, теж можуть бути вражені вірусом, але можуть бути і неінфікованими, проте у будь-якому випадку протягом перших кількох місяців життя мають у крові антитіла, отримані від матері. За відсутності симптоматики вірогідний діагноз ВІЛ-інфекції за допомогою стандартних тест-систем може бути поставлений лише у дітей віком понад 15 місяців. У цьому віці наявність антитіл матері у крові дитини є малоімовірною, проте у випадку інфікування організм починає виробляти власні антитіла. Нові технології виявлення самого вірусу використовуються для діагностики ВІЛ-інфекції у дітей віком від 3 до 15 місяців. Нині проводяться випробування кількох тест-систем діагностики ВІЛ-інфекції у дітей віком до 3 місяців.

Здоров'я, найважливіше в нашому житті!